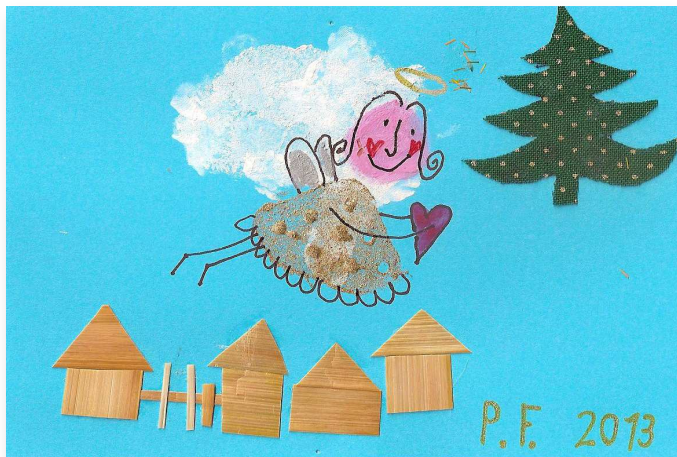

Malachovské noviny

Občasník OÚ a občianskych združení v Malachove

Číslo 3 – december 2012, VI. ročník

A. Mikšík, 4. ročník ZŠ v Malachove.

Vážení spoluobčania,

Nový rok nie je len údaj v kalendári, ale pre každého z nás znamená aj začiatok nových plánov, predsavzatí a určenie si nových cieľov, ktoré by sme počas nastávajúceho roka 2013 chceli uskutočniť, v súkromnom i pracovnom živote. Je to však aj čas obzretia sa späť a zhodnotenia toho, čo sme uplynulý rok zažili, vykonali či nestihli urobiť. Život človeka je sám o sebe pestrý a každého z nás postretli aj zlé dni naplnené trápením, smútkom a nezdarom, ako aj dni veselé, radostné a šťastné. Na tom dobrom je potrebné ďalej stavať, rozvíjať veci započaté a nebáť sa prekážok, ktoré určite počas nastúpenej cesty prídu.

Aj samotný Malachov počas uplynulého roka prekonával prekážky, ale sa aj tešil z dokončených diel a úspechov. Dúfam, že vy občania ste prežívali všetky pozitívne udalosti ako aj vykonané práce na zvelaďovaní obce s radosťou a záujmom, pretože všetko sa robí pre zlepšenie a skvalitnenie vášho života v Malachove. Napriek hektickej dobe v ktorej žijeme, vyšším požiadavkám na ľudí, techniku a infraštruktúru, ako aj stále nedostatočným finančným zdrojom som presvedčený, že zvelaďovať Malachov a zvyšovať úroveň kvality života v našej obci sa nám spoločnými silami darí.

Rok 2012 sa niesol v znamení veľkých investičných stavieb a rekonštrukcií. No nielen stavebným ruchom žije obec. Kultúra, šport a duchovná oblasť sú neoddeliteľnou súčasťou života v obci. Uskutočnilo sa množstvo kultúrnych a športových podujatí organizovaných TJ Slovan Malachov, OZ Klub dôchodcov Malachovčan, OZ Malachovská dolina, OZ Malachovská škola, ZŠ s MŠ, Polovníckym združením Košiar a ZO SZZ – záhradkárov v priestoroch kultúrneho domu a futbalového ihriska, ktoré majú stále vysokú úroveň a všetkým ich organizátorom patrí veľké ĎAKUJEME!

Vymenovanie všetkého, čo sa urobilo, by zabralo veľa miesta.

Aj v nasledujúcom roku 2013 má obec mnohé plány. Bude sa rekonštruovať verejné osvetlenie, na ktoré sme dostali prostriedky z eurofondov po úspešnom podaní žiadosti (projekt z roku 2010), dokončí sa odkanalizovanie obce s napojením konečných odberateľov t. j. vás, obyvateľov. V novom programovacom období na čerpanie fondov EÚ je potrebné znovu prehodnotiť potreby obce a napláňovať dokončenie rekonštrukcie miestnych komunikácií, zrekonštruovať ZŠ s MŠ, budovu TJ, zvonice a množstvo ďalších nie menej podstatných vecí.

Mnohé v našej obci je potrebné vybudovať, vylepšiť a skrášliť. Na to je však potrebné veľa úsilia, práce, jednaní, projektov, ale i dobrej vôle, spolupráce, ochoty a tolerance. Využívam túto príležitosť poďakovať sa všetkým, ktorí akoukoľvek formou a mierou prispeli k zveladeniu našej obce, obohateniu jej kultúrneho i duchovného života, pretože budúcnosť obce je hlavne v rukách jej občanov.

A na záver mi dovoľte krátky vinš:
Riekname slová dnes, čo dávno sme neriekli.
A zobrať skúsme späť tie, čo nám utiekli.
Nech slza šťastia ligoce sa v oku,
Tak žime každý deň v novom roku.
Všetko krásne v novom roku,
dobrých ľudí popri boku.
Veľa šťastia, veľa zdravia,
nech sa všetky vaše plány zdaria.
Šťastný celý rok 2013!

Ondrej Slivka, starosta

Pocta rumelke

Počas 3. ročníka sochárskeho sympózia v Malachove v septembri 2012 vytvoril Miroslav Bárdi sochu z vertikálneho dva a polmetrového kusa lipového dreva s názvom **Pocta rumelke**. Zámerom bolo pripomenúť významnú banskú históriu Malachovskej doliny. Socha vyjadruje tri elementy – rumelku, plamene a ortuť – vo vzájomnej interakcii. Plamene šľahajú pomedzi rudu rumelky, z ktorej vyteká ortuť. Výtvarná forma pozostáva z jednoduchej náznakovej štylizácie a podporuje ju expresívna farebnosť. Sochu autor daroval obci a je umiestnená pri autobusovej zastávke „Strelec“ v Malachove.

(mb), Foto: M. Bárdi

Úplné znenia uznesení a zápisnice z rokovaní nájdete na:
www.malachov.sk – Samospráva – Obecné zastupiteľstvo – Zasadnutia

- Vzalo na vedomie Správu hlavnej kontrolórky o kontrolnej činnosti za I. polrok 2012.
- Schválilo Plán kontrolnej činnosti hl. kontrolórky na II. polrok 2012.
- Poverilo hl. kontrolórku vykonať kontroly uvedené v pláne kontrol. činnosti na II. polrok 2012.
- Schválilo Zmluvu o vecnom bremene so Stredoslovenskou energetikou o uložení inžinierskych sietí.
- Schválilo finančný príspevok pre včelárov vo výške 100 Eur.
- Vzalo na vedomie stanovisko hl. kontrolórky k žiadosti o úver na dofinancovanie rekonštrukcie miestnych komunikácií.
- Schválilo žiadosť o úver na dofinancovanie rekonštrukcie miestnych komunikácií vo výške 20 000 Eur.
- Schválilo použitie prostriedkov z FNM vo výške 3586,83 Eur na dofinancovanie miestnych komunikácií.
- Schválilo rozpočtové opatrenie č. 2.
- Schválilo úpravu pracovného úväzku hl. kontrolórky na 4 hodiny týždenne (zníženie).
- Schválilo vyhlásenie verejného obstarávania na komplexné služby v odpadovom hospodárstve v obci Malachov.

- Schválilo Zmluvu o budúcej zmluve o prenájme nebytových priestorov pre plánované Centrum voľného času Tlačiarik s pripomienkami.
- Schválilo Zmluvu o prenájme nebytových priestorov v ZŠ s MŠ pre záujmovú činnosť organizovanú OZ Malachovská škola s pripomienkami.

- Schválilo úverovú zmluvu č. č. 94350-2012 v Slovenskej záručnej a rozvojovej banke vo výške 20 000 Eur.
- Schválilo Dohodu o vyplňovacom práve k blankozmenke č. č. 94350-2012.
- Schválilo Zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. č. 94350-2012 (budova TJ) a návrh na vklad záložného práva do katastra nehnuteľností.
- Schválilo podpísanie blankozmenky na zabezpečenie pohľadávky SZRB z úveru č. č. 94350-2012 v sume 20 000 Eur.
- Schválilo rozpočtové opatrenie č. 3.

- Schválilo zmeny v projekte „Rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci Malachov“.
- Schválilo Zmluvu o sponzorskom dare od Libuše Pajúnkovej (100 Eur) a od Jaroslavy Párickovej (100 Eur) pre Malachovský domček – Kováčov dom.
- Vzalo na vedomie informáciu o stave projektu „Rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci Malachov“ od stavebného dozoru Ing. Orsága.
- Vzalo na vedomie informáciu o stave územnoplánovacej dokumentácie – Doplnok k ÚP č. 5 od zhotoviteľa Ing. Bugára. Doplnok sa týka územia severne od stredu obce – časť Záhumnie a rekreačnej oblasti Medvedica Malachov.
- Vzalo na vedomie Návrh na odpis nevymožiteľnej pohľadávky – daň z nehnuteľnosti, voči ZVT, ktorá bola predaná v konkurze v r. 2008. Kontrolórka navrhla zaslať požiadavku na zaplatenie dane novému majiteľovi p. Srnkovi.
- Vzalo na vedomie informáciu k verejnému obstarávaniu – odvoz odpadov z obce, zimná údržba.

XVIII. zasadnutie ObZ sa uskutočnilo 12. 12. 2012, po uzávierke tohto čísla. Uznesenia a zápisnicu zo zasadnutia nájdete na www.malachov.sk, k dispozícii občanom sú aj na OÚ.

Informácie o **termínoch** zasadnutí obecného zastupiteľstva s návrhom programu rokovaní sú zverejňované na úradnej tabuli, na www.malachov.sk a prostredníctvom obecného rozhlasu. Na úradnej tabuli a internete sú tiež zverejňované texty navrhovaných **všeobecne záväzných nariadení** a schválené **VZN**. Na www.malachov.sk nájdete okrem mnohých ďalších informácií o obci aj rozpočet obce, **zmluvy, faktúry a objednávky** OÚ Malachov. Podnety k obsahu stránky zasielajte na starosta@malachov.sk, prípadne kubisova@gmail.com.
(lk)

Pripomíname občanom, daňovníkom, u ktorých nastali v roku 2012 zmeny vo vlastnených nehnuteľnostiach, napr. na základe dedenia, kúpy, príp. novobjaveného dedičstva, aby **do 31. 1. 2013** podali **daňové priznanie** na obecný úrad. Tlačivá sú k dispozícii na obecnom úrade.

Zistilo sa, že mnoho pozemkov v našom katastri je daňovo nepriznaných. Za všetky pozemky, ktoré má daňovník zapísané na liste vlastníctva do 31. 12. 2012, a ktoré doteraz neboli predmetom dane z nehnuteľností, je tiež potrebné podať daňové priznanie do 31. 1. 2013. Zmeny vo vlastníctve zapísané na LV po 1. 1. 2013 budú predmetom zdaňovania až v roku 2014.

E. Sečkárová

Upozorňujeme majiteľov áut, aby hlavne v zimnom období neparkovali svoje autá na Baníckej, Bučinovej ulici a na zúžených miestach na Ortútskej ceste. Znemožňujú tak prejazd či už odhrňáčom snehu, smetiarskemu autu ako aj ostatným vozidlám.

Každý občan je povinný parkovať na vlastnom pozemku.

Zároveň žiadame všetkých občanov o **spoluprácu v zimnom období pri odvoze smetí** tak, aby v prípade zlého počasia a predpokladu, že smetiari nebudú môcť prísť autom až k vášmu domu, ste svoju smetnú nádobu presunuli na miesto dostupné smetiarskemu autu. Vyhne sa tak opakujúcim sa problémom s odvozom smetí počas zimy.

22. septembra sa uskutočnil už 6. ročník súťaže vo varení guláša, obohatený o športové súťaže (k futbalu sa pridal aj volejbal), vystúpenie žiakov ZŠ s MŠ, tvorivé dielne, sochárske sympóziu a prvýkrát aj o výstavu malachovských holubiarov. Vďaka nadšeniu a organizačnému talentu niekoľkých jednotlivcov sa tak podarilo nadviazať na minulé ročníky aj s obmedzeným rozpočtom OÚ a potvrdilo sa, že to nie je o peniazoch, ale o chuti ľudí stretnúť sa a urobiť niečo pre druhých. Dúfame, že tak, ako sa pokračuje v myšlienke sochárskych sympózií, ktorých výsledky môžeme obdivovať v obci, budú nasledovať aj ďalšie výstavy holubov a iných šľachtených zvierat našich drobnochovateľov.

„V Malachove sa chovalo veľa holubov“,

hovorí M. Žabka, úspešný chovateľ a dlhoročný funkcionár Slovenského zväzu drobnochovateľov, ktorého sme sa opýtali na jeho dnes už nevšednú záľubu.

Pán Žabka, kedy a ako ste začali s chovom holubov? Kto Vás k tomu priviedol?

S chovom holubov som začal ako chlapec – školák. Dobré si pamätám na prvé čistokrvné (výstavné) holuby, ktoré som kúpil od pána doktora Havrana. Býval pri parku v Banskej Bystrici a okrem holubov choval aj prekrásne pávy. Ako školáci sme sa tam chodievali pozeráť. Otec sa veľmi hneval, keď ich našiel v zajačniku, ale neskôr mi sám vyrobil aj holubník na žrdi. Myslím si, že k chovu holubov ma nebolo treba presviedčať, veď v dedine sa chovalo veľa holubov. Neskôr sa v mojom živote veľa zmenilo, prišlo zamestnanie, práca, montáže. Potom vojenská základná služba, takže chov holubov som musel prerušiť.

Hovoríte, že v Malachove sa chovalo veľa holubov. Prečo ich ľudia chovali v minulosti?

Aj v minulosti sa holuby ľuďom páčili, tak ich chovali len tak, z pasie. Boli to však krížence, nikto by vtedy za holuba nedal peniaz, a chovatelia neboli organizovaní. Pre nás ako deti však boli aj tak zaujímavé. Ján Kubiš od Ondrov choval veľa holubov, a veľkých – aj na polievku.

Zjedli ste už niekedy holuba?

Či som niekedy zjedol holuba? ... Nikdy!

Ako a kedy ste sa k svojej záľube vrátili? Mali ste aj nejaké úspechy?

Až v roku 1970 som sa prihlásil do Slovenského zväzu drobnochovateľov a stal som sa jeho aktívnym členom. Začal som chovať anglické bradavičnaté plemeno „KARIÉR“, pomerne náročné na ďalší odchov. Po čase sa k tomu pridali aj letúne. Kariéry som kúpil od priateľa zo Žiliny, Karola Hrobára, najlepšieho chovateľa týchto holubov vo východnom bloku, a ten ma mnohému naučil. Ak by som mal nazrieť do minulosti, tak 80-roky boli pre mňa najúspešnejšie. Vtedy sa konala Slovenská národná výstava v Bratislave, kde som získal pre toto plemeno ocenenie „Šampión Slovenska“. Po tomto ocenení sa toho veľa zmenilo. Bol som zaradený do reprezentácie vtedajšieho Československa. Takto ma to držalo 12 rokov. Kolekcia Československa putovala na rôzne miesta, kde sa konali výstavy Intertau, napríklad Lipsko, Varšava, Budapešť, Brno, Belehrad a Bukurešť. Fungovalo to tak, že z Československa tam zozbierali kolekciu asi 200 holubov od rôznych chovateľov, v ktorej sa sústreďovali najlepšie kusy z výstav, a s tou cestovali 2 garanti. Holuby sa vtedy dali posilať poštou aj po železnici, čo už, žiaľ, dnes nie je možné.

Kolko rokov sa dožije holub? Dávate im aj mená?

Holuby sa dožívajú aj 12 rokov, ako napríklad poštové holuby, ale okrasné sa dožívajú menej. Mená nemajú, pretože je ich

naozaj veľa. No majú na nôžke obrúčky so svojím číslom a majú svoj rodokmeň. Takto si pozná každý chovateľ svojho holuba.

Čo Vás na chove holubov najviac baví? Kolko ich v súčasnosti chováte?

Viete, keď holuby pravidelne krmíte, staráte sa o ne a neublížujete im, tak sú prítluné a dôverujú vám. Letúny ma najviac fascinujú svojím lietaním. Teraz ich mám asi sto, naposledy som prikúpil 35 ks Slovenského letúňa.

Ako spolupracujete s ostatnými chovateľmi v Malachove?

V Malachove sme štyria chovatelia okrasných holubov, okrem mňa sú to Gustáv Strelec, Ján Strelec a Jiří Filipko. V našej obci máme aj chovateľa poštových holubov Ondreja Dobrotu, s ktorými úspešne závodí. Títo vášniví holubiari chovajú niekoľko plemien holubov, ako napríklad Komárňanský kotrmeliak, Český letúň a niekoľko Anglických letúňov. Úspešne sa s nimi zúčastňujeme výstav a doteraz naši miláčikovia získali veľa vzácných ocenení. (V najnovšom čísle Chovateľa sa napríklad dočítame, že na II. výstave zvierat východoslovenského regiónu v KE „zaujala päťica zriedka videných gumbinských bielohlávkov Gustáva Strelca“ – pozn. autora) G. Strelec a J. Filipko sa venujú aj šľachteniu Komárňanského kotrmeliaka v kresbe žltá frkani, červeno frkani aj čierno frkani. Už viac rokov sa snažia o tieto farebné variácie práve bansko-bystrickí holubiari. Sme na naše chovy veľmi hrdí a dokazujeme to aj tým, že sme skutočne dobrý kolektív, pravidelne sa stretávame na gulášoch pod Krížom či na vianočnej kapustnici na ihrisku. Patríme pod základnú organizáciu Banská Bystrica – Radvan, kde nás zostalo 15 členov. Je to na úpadku, bývalo nás tam omnoho viac. Touto cestou by sme radi privítali medzi sebou aj nových, mladých nádejných chovateľov.

Tento rok ste svoje holuby ukázali aj v Malachove, keď ste ich vystavovali počas Dní obce. Mali ste nejakú odozvu od návštevníkov?

Holuby zaujali najmä deti, najviac obdivovali Českého letúňa G. Strelca vďaka papučkám a pernatým ozdobám, sú to štruktúrované holuby. Deti sme museli aj usmerniť, keď ich chceli chovať chlebom – aj holuby od neho nadúva, my ich krmíme zrnom, podľa ročného obdobia dostávajú rôzne druhy obilnín aj strukovín, aby boli zdravé.

Keďže holubiari mali stanovište blízko tvorivých dielní našich detí, prispeli aj do dražby ich výtvarných diel, ktorej výťažok bol použitý na opravu telocvične. Dakujeme im za tento príspevok a dúfame, že sa medzi našimi deťmi objaví aj nejaký nový nadšenec – holubiari.

L. Kubišová, A. Žabková ml.

Foto: archív M. Žabku a S. Rajnohová

1. Anglické bradavičnaté plemeno Kariér sa v dospelosti (3-4 roky) vyznačuje ozobím vo veľkosti vlašského orecha. Fotografie kariérov M. Žabku nájdete aj v Európskom atlase holubov.

2. Slimák O. Dobrotu si deti hneď získali.

3. Spoločná návšteva výstavy holubov v maďarskom Győri. Zľava Jiří Filipko, Gustáv Strelec, Milan Žabka a Ján Strelec.

DIVADELNÉ PRÁZDNINY SA SKONČILI

A je to tu! Začala sa nová divadelná sezóna. Všetci, či už herci, alebo ostatní, ktorí tvoria predstavenie, sme plní nových síl a očakávaní. Už od konca septembra pracujeme na novej inscenácii a dúfame, že budeme úspešní aspoň tak, ako minulé Vianoce. Ako je našim zvykom, aj tohtoročná hra je o niečo ťažšia ako tá posledná. Je to bláznivá komédia založená na chaose, zmätku a absurdnosti. Dúfame, že sa diváci dobre pobavia a odmenia nás potleskom. Len pozitívna spätná väzba medzi hľadiskom a javiskom môže tvorcov „nakopnúť“ a vyburcovať do novej práce.

Hru sme nazvali **ZACHRÁŇTE VILIHU**. Nie, nebojte sa, nejde o veľryby, ale o jedného nenapraviteľného smilníka ... Dĺžka predstavenia je približne 120 minút. Téma napovedá, že je na uvážení rodičov, či prídu na predstavenie s malými deťmi.

Režisérkou predstavenia je aj tento rok Eva Gajdúšková, ktorá zodpovedá aj za úpravu textu, kostýmy, scénu a hudbu. Technikom, zvukárom, osvetľovačom, či výrobcom scény je Ľubo Gajdúšek, šepkárkami Anka Klačanová a Marka Pálová, kamera a foto Juraj Solivajs.

A tí najdôležitejší – čiže herci sú: Marcela Michalčíková, Lenka Štolecová, Lucia Ferenc Gajdúšková, Nikola Dzúriková, Jaroslava Ivančáková, Kristína Kapustová, Roman Sečkář, Peter Terem, Ján Dobrota a Adrián Matejka.

Tentokrát máme veľmi náročnú scénu, vyrobenú na mieru, na ktorú sme potrebovali rôzny materiál. Všetko od dreva nám darovala firma N.H.N. – výroba nábytku (majitelia Necpal, Holica, Necpal), rôzny kovový materiál firma – Mega s.r.o. (Gajdúšek, Medved). Od pani Dariny Dobrotovej sme dostali sedáciu súpravu a pán Pál z pohostinstva Kaktus nám zapožičal stoličky a lavice, a ochotne pomohol, kde bolo treba. Všetkým sponzorom zo srdca ďakujeme a sme im vďační za každú pomoc.

Premiéra bude ako každoročne na Vianoce, konkrétne 25. 12. 2012 o 17:00 h v našom kultúrnom dome. Srdečne Vás pozývame a už teraz sa na všetkých veľmi tešíme.

Okrem divadelného predstavenia veľmi radi vypomáhame všade tam, kde nás potrebujú. Bolo tomu tak aj 1. 12. 2012 na Mikuláša, kde každoročne naši herci zastávajú úlohy Mikuláša, čertov, anjelov (vrátane kostýmov) a pomáhajú pri rozdávaní darčiekov.

A na záver ešte jedna informácia. Je potešiteľné, že sa v poslednom období hlásia do našich radov stále noví a noví ľudia. Ozývajú sa nám mladší i starší, z mesta i okolitých dedín. A všetci sa odvolávajú na výborné „chýry“, ktoré sa o nás šíria. Je to veľmi príjemné, ale aj zaväzujúce zistenie. Ostáva nám len dúfať, že si dobré meno zachováme a našich skvelých divákov nikdy nesklameme. Urobíme pre to všetko, čo je v našich silách.

Eva Gajdúšková

Malachovská umelecká kolónia

Pri počutí slovného spojenia Detvianska umelecká kolónia informovaný človek spozornie a spomenie si na obrazy a ich tvorcov. Bolo to asi deväť mladých maliarov, ktorí v rokoch 1900-1909 svoje tvorivé úsilie zamerali na Detvu a Podpolanie. Tento zaujímavý fenomén z histórie uvádzam na začiatok preto, lebo niečo podobné sa udialo aj v Malachove. Začiatkom 70. rokov 20. storočia, keď som už býval s rodinou v Malachove, som v Banskej Bystrici viackrát započul slová „malachovská umelecká kolónia“ a uvedomil som si, že sa to týka aj mňa. V kultúrnych a umeleckých kruhoch v meste sa totiž rozšírilo povedomie o tom, že v Malachove sa sústredilo niekoľko výtvarníkov a pritiahli na seba pozornosť. Malachov bol v polovici dvadsiateho storočia, ale ešte aj v sedemdesiatych rokoch, zaujímavý hlavne pôvodnou drevenou

architektúrou a urbanizmom, gazdovskými dvormi, záhradami s množstvom stromov, potokom tiahnucim sa dedinou a krásnou okolitou prírodou. K tomu ešte dobrí ľudia a blízkosť kultúrneho centra – Banskej Bystrice. To boli zrejme dôvody, že si tu kúpilo domy nezávisle od seba niekoľko mladých rodín výtvarníkov. Žili sme tu, stretávali sa, tvorili a začínali svoju profesionálnu cestu.

Dušan Benický sa už od začiatku vzdelával a tvoril v oblasti tradičného ľudového prejavu. Vypracoval si vlastný štýl a v tradičnej ľudovej malbe na skle, soche a reliéfe bol a je považovaný za významného tvorca na Slovensku. Býval za potokom pri Terezmovom mlyne, teraz žije a tvorí v Ponickéj Hute.

Zbyňo Pülkrábek prišiel do Malachova z ďalekého Dčína. Bol nadšený z poznávania slovenského ľudového rezbárstva a v tejto oblasti tvoril na dobrej výtvarnej úrovni. Býval u Marov a neskôr u Hudcoviča. Teraz žije v Skubíne.

Stano Štubňa bol dobre zorientovaný vo výtvarnej kultúre. Robil experimentálnu tvorbu v oblasti kresby a grafiky. Uplatnil sa v realizácii náročných fotografických technológií. Stále obýva svoju drevenicu povyš obchodu.

Igor Hudcovič, bohužiaľ, už nežije. Patril k najuznávanejším tvorcovi v oblasti grafického dizajnu na Slovensku, spolupracoval s mnohými kultúrnymi organizáciami – opera, činohra, múzeá, ochrana prírody, galérie atď. Jeho voľná tvorba bola osobnou vnútornou výpoveďou. Býval v drevenici pri autobusovej otočke.

Ja som bol vysokoškolský výtvarný pedagóg. Tvoril som a dodnes tvorím v oblasti kresby a voľnej maľby. Chodil som maľovať do exteriéru aj priamo v Malachove a jeho okolí. Vystavoval som svoje obrazy na mnohých miestach na Slovensku.

V posledných rokoch okrem rozsiahlej maliarskej tvorby vytváram aj sochy z dreva. Bývali sme v drevenici „u Marov alebo u prísažných“, ktorú sme kúpili od Z. Pülkrábka. Po rokoch sme ju zrekonštruovali a v súčasnosti v dome, v ktorom mám ateliér, bývam s rodinou.

Okrem nás, prišielcov, boli v Malachove už známi svojou výtvarnou tvorbou aj domáci obyvatelia. Spomínam si na dvoch.

Ondrej Brzula – náturista, ako sa sám označoval. Známe sú jeho kresby s jánošíkovskou tematikou, ktoré vyzdobovali krčmu, a kvetiny vo váze. Bol tiež známym muzikantom. Jeho hra s ľudovou hudbou z Horných Pršian je nahratá na gramoplatni. Býval na Bučinovej ulici.

Ján Snopko – valaškár. Bol uznávaný ľudový výrobca celoslovenského významu. Kvalitne vyrobené valašky bohato dekoroval ornamentálnymi a figuratívnymi motívami. Vyrábala aj výtvarne zdobené fujary a píšťalky. Jeho tvorba je súčasťou zbierok ľudovej kultúry na Slovensku. Býval pri potoku poniže kultúrneho domu. (Písali sme o ňom v MN č. 1/2011 – pozn. red.)

Tvorba ľudí, ktorých tu spomínam, a boli zrejme aj ďalší, s ktorými som nemal kontakt, nebola bez odzvy. Každý z nás svoju tvorbu verejnej prezentoval a každý mal okruh kamarátov, spolupracovníkov a odborníkov zo svojho odboru, ktorí nás navštevovali. Takže okrem nás, domácich umelcov, kultúrny život obce obohatovali mnohí zaujímaví ľudia. Do Malachova v tom čase chodili výtvarní umelci, fotografi, výtvarní teoretici, organizátori výstav, etnografi, ale aj herci, spisovatelia, redaktori, hudobníci...

Pedagógovia sem chodili so študentmi výtvarného umenia na plenérovú tvorbu. S kolegami z katedry výtvarnej výchovy sme si neraz robili guláš Pod Krížom.

Kultúrny život v Malachove v 70. rokoch 20. storočia, ktorý spomínam, nebol verejný, neboli to spoločenské podujatia. Stretnutia, rozhovory a kryštalizácia tvorby sa konali v našich domoch. Zaujímavé bolo to, že povedomie o výtvarnom živote v Malachove sa rozšírilo do Banskej Bystrice a postupne aj ďalej. Malachovská umelecká kolónia sa od tej Detvianskej líšila tým, že sa nejednalo výhradne o zobrazovanie tunajších námetov, ale tvorcovia bývali v Malachove.

Miro Bárdi

P.S.: Autorovi sa dostalo do rúk náhodou jedno dielko O. Brzulu, ktoré niekto vyhodil. Ak by ste sa chceli zbaviť ďalších jeho obrazov, môžete ich odovzdať na OÚ, v škole, prípadne aj M. Bárdimu. Ďakujeme!

(lk)

V sále KD bolo plno.

Mikuláš, Mikuláš, čo mi dáš?

Mikuláš prišiel do Malachova tento rok netradične – dovezol sa so svojimi anjelmi aj čertmi na Trabante. Rozsvietil za pomoci detí stromček na „námestíčku“ a potom v kultúrnom dome len rozdával a rozdával (... balíčkov), tancoval a zabával. Balíčky pomáhala Mikulášovi pripraviť L. Necpalová. Ďalej na celej akcii spolupracovali ochotníci z divadelného súboru Malá Chova, do tanca zahral Patrik Lokša a kapustnicu a občerstvenie zabezpečili členky SČK v Malachove. Nabudúce si však pre Mikuláša budú musieť niečo pripraviť aj malachovské deti – bez pesničky či vinša to nepôjde. (lk)

Foto: Dan Derek (umelecká fotografia: <http://danderek.com>)

**Čas radosti, veselosti moja milá tetka
opečte mi taký koláč, slivák do prostriedka
budem vás rada mať, za tetku uznávať,
moja milá tetka, slivák do prostriedka.**

**Čas radosti, veselosti svetu nastal nyní,
ak ste brava zabíjali, dajte nám slaniny,
opekance nechceme, oriešky berieme,
pálenôčku do krpôčky lejeme.**

PÁN BOH DAJ DOBRÝ VEČER!

(Tradičný vinš do malachovských dôchodkýň)

Vrcholom príchodu Mikuláša
je rozsvietenie vianočného stromčeka.

Duchovné okienko

Vianoce u mojich starých rodičov

Starý, hlinou vymastený, k zemi prikrčený domček, hlinená dlážka, ktorú stará mama pred Vianocami znova vymazala a pri zametaní – aby sa neprášilo – na hlinenej dlážke vytvárala kropiacou vodou krásne vzory... Drevený trám uprostred prednej izby – mešterňa – a na ňom vyrytý nápis: Vyrobeno v roku 1895. Uprostred izby stôl a pri ňom na stolčeku kľachiaci starý otec – hrdý a uznávaný remeselník a gazda, ale pred Pánom Bohom pokorný a vďačný až do svojej smrti. Nad stolom hneď vedľa nápisu na tráme zavesený malý stromček s orieškami zabalenými v pozlátku, s jabĺčkom priviazaným ku kmeňu. A na stole krížik, modlitebná knižka, švabachom písaný Život Ježiše Krista a chlieb v utierke... Opodiaľ stará mama v sukniach, s rukami zloženými v lone, pripravená každú zriedkavú voľnú chvíľku využiť na modlitbu. Ticho, pokoj, pokora. Všade a vždy prítomná vďaka za zdravie, za chlieb náš každodenný, za deti a ich rodiny, za nás – vnúčence. Skromnosť – darčeky dostávali až od nás a nechápali, prečo potrebujeme k najväčšiemu sviatku v roku ešte niečo pridávať... Aj tak bola najdôležitejšou súčasťou Štedrého dňa polnočná omša.

Len raz za dlhý čas prešlo popod ich okná hučiacie auto, len v presne určený čas si zapli rádio a vypočuli správy, televízor pozerali len u nás, keď prišli v nedeľu na obed. Možno práve preto mohli oveľa lepšie počuť, čo im hovoria ich blízki, mali dostatok času, aby sa s nimi porozprávali a zistili, čo ich trápi. Možno práve preto boli Vianoce u mojich starých rodičov naozaj plné pokoja, lásky, porozumenia a modlitby.

Kolkí z nás majú ešte podobné spomienky? A kolkí z nás si vedia vysvetliť dôvody a podstatu zvykov našich predkov? Stačí sa len zamyslieť a pochopíme aj to, čo dnes pokladáme za prežitok a neznalosť: zistíme, že zvyky našich predkov nesvedčia o ich sedliackosti, ale o tom, že v každom čase ľudia mysleli a konali len na úrovni vtedy platných zákonitostí a získaných vedomostí. Ak pochopíme našich starých rodičov, možno si prinesieme do svojich domovov kúsok ich vianočnej atmosféry – a snáď aj atmosféry ich starých rodičov. A ak ich pochopíme, snáď ich aj prijmeme a potom zažijeme aspoň kúsok tej pokojnej vianočnej atmosféry, ktorá našich predkov posilňovala a cez ktorú sme sa dostali až k našim dňom.

Zvyky našich predkov v zimnom období sú najkrajším príkladom toho, ako možno v jednom jave uchovať celý jeho historický vývoj. Vo vianočnom vinši nájdeme jeho najstaršiu pohanskú, cirkevnú aj najmladšiu vtipnú časť, v kapustnici zasa nájdeme sušené slivky namiesto klobásy, na štedrovečernom stole šošovicový prívarok namiesto moriaka. Všetko má svoju príčinu aj pôvod.

Želám Vám krásne a spokojné Vianoce – a ich atmosféru si skúsme uchovať v srdciach po celý rok.

Zuzana Drugová, z úvodu svojej knihy

Vianoce na Slovensku ... od Ondreja do Troch kráľov.
Knihu vydalo pražské Ottovo nakladateľstvo v roku 2008.

Život v našej škole

Školský rok 2012/2013 sme odštartovali po dlhých prípravách v čase prázdnin detí. Cieľom bolo pripraviť ho tak, aby dochádzalo k maximálnemu prepojeniu medzi činnosťou školy a škôlky. Napokon sme jedna škola, jeden právny subjekt. Zámerom celej školy bude i naďalej plniť ciele v týchto oblastiach:

1. **Komunikácia v materinskom a anglickom jazyku** (naučiť deti správne sa vyjadrovať, zaujať postoj k rôznym situáciám, nebáť sa komunikovať, viesť ich k čítaniu kníh, rozumiť textu),

2. **Zdravý životný štýl** (naučiť deti športovať, správne sa stravovať, mať pravidelný denný režim, vedieť si zadeliť čas, správnymi návykmi sa starať o svoje zdravie a osobnostný rast),

3. **Informačno-komunikačné technológie** (ľudovo povedané počítače, naučiť deti vedieť ich využívať na účely vzdelávania, osobného rozvoja, vedieť si vymedziť rozumný čas na prácu s nimi, naučiť deti pracovať s internetom),

4. **Umenie** (rozvíjať u detí estetické cítenie, poznať rôzne druhy umenia, formovať u detí hodnotový systém, v maximálnej miere využívať dramatizáciu, regionálnu výchovu a environmentálnu výchovu).

Naším princípom je, aby každé dieťa zažilo úspech. Najväčší úspech pociťuje vtedy, keď niečo dokáže samé a je patrične ohodnotený. Už školáci vedia povedať: „Prekonal si sám seba, zaslúžiš si políčko do kozmonauta.“ Pri vstupe do budovy Vás privíta to, čo charakterizuje celú našu školu – materskú aj základnú:

Pomôžeme ti, aby si to dokázal sám.

Novinka!

Od septembra 2013 bude v Malachove otvorené **Centrum voľného času**, ktoré privíta deti a mládež vo svojich záujmových útvaroch. Bližšie informácie získate v škole a informovať o CVC budeme aj prostredníctvom MN.

Škola a OZ Malachovská škola už majú svoju webovú stránku, ktorú nám zriadila Alica Klačanová. Texty tam ešte nie sú, ale fotografie si už môžete pozerať – tie hovoria za všetko. Navštívte nás aj tu: www.zssmsmalachov.webnode.sk

K. Cholvádová, riaditeľka ZŠ s MŠ

Máme novú telocvičňu

alebo

Bez sponzorov to v školstve nejde

Podlaha v telocvični už bola v katastrofálnom stave. Dieru v parketách a vypuklý betón sme zakrývali kobercom, na ktorom sa šmýkalo. Hrozil úraz. Zisťovali sme, koľko bude stáť nová podlaha. Palubovka do telocvični aj s roštom by stála 7 500 Eur. To bolo bez šance. Dať na pôvodnú podlahu bežnú plávajúcu? Do mesiaca by sa kvôli nerovnému povrchu vylámali kliky. Najideálnejšie by bolo urobiť rošt a položiť na ňu plávajúcu podlahu. Ale ani túto cestu sme si nemohli dovoliť. Po prázdninovom hľadaní cesty prišiel v septembri nápad navštíviť OSB dosky na pôvodnú podlahu, nerovnosti zarovnať purpenou a položiť plávajúcu podlahu. Pred začatím prác musel Janko Dobrota vysekať vypuklý betón a položiť späť staré parkety. Georgievovci nám priviezli parkety a v priebehu štyroch dní bolo všetko hotové. Kto to zaplatil? Vy. Vy všetci, ktorí ste si dali námahu a poukázali ste 2 % z vašich daní OZ Malachovská škola.

Začali sme pekne od podlahy, ale bolo treba ísť ďalej. Keď sme zo stien vybrali kryty na radiátory, išli ako z masla. Aj rebriny. Nové upevnenie sme museli riešiť chemickými kotvami. Tu sa chopila iniciatívy Anna Blašková, ktorá oslovila svojho švagra I. Lichého z firmy fischer SK, s.r.o. a ten nám chemické kotvy dal sponzorsky. Spájací materiál zasponzorovala Anka sama. Za prácu ďakujeme štyrom šikovným chlapom – R. Blaškovi, M. Rajnovi, I. Lichému a M. Kršáčkovi.

V čase brigády a šarkaniády sme sa hrdili novou podlahou a vtedy... Rodičia našej novej žiačky Emky Klusovej sa rozhodli, že nám telocvičňu dajú vymaľovať. Aby sme mohli hrať bas-

4

ketbal a iné loptové hry, museli sme dať zamurovať dve okná. Zatiaľ len z vnútornej strany a na jar bude zamurovaná vonkajšia časť. Maľovka, sokle, skrinky, zasklievanie prasknutého okna, oprava okien a nová bočná stena vyšli na 2 500 Eur. Za tento sponzorský dar Klusovcom vrele ďakujeme. Ihrisko sme si načia-rovali sami, každé dieťa maľovalo svoju čiaru (každá čiara má meno). Ešte budeme musieť dať ochranné mreže na vnútorné okná a radiátory, ktoré si zobrali na starosť manželia Barteltovci. Po zvažovaní viacerých ponúk nám nakoniec vyšli v ústrety a okrem záruky kvality nám umožnili splácať mreže postupne, podľa našich finančných možností. Potom už budeme potrebovať len nakúpiť florbalový set, basketbalový kôš, žinenku a lavičku. V telocvični sa okrem tanca a gymnastiky bude dať hrať vybíjaná, bedminton, florbal, malý tenis, basketbal, hádzaná a iné loptové hry.

Aby toho nebolo málo, od firmy O - INVEST s.r.o. sme dostali veľkú laserovú kopírku. V čase krízy s učebnicami, keď musíme pre deti všetko kopírovať, je to pre nás dar z neba. A jedného krásneho dňa sa otvorili dvere školy a Georgievovci priniesli

5

osem krásnych modrých stoličiek: „Aby deti sedeli na dobrých stoličkách,” povedala Anka Georgievová. Kúpili nám ich. Už sme v triede ako v luxusnej kancelárii.

K. Cholvádová

Foto – K. Cholvádová, A. Ťažká:

- 1) Deň zdravej výživy – zdravé pochúťky pripravené deťmi lákali na pohľad a všetkým veľmi chutili.
- 2) Čiary si žiaci v novej telocvični maľovali sami.
- 3) V školskej záhrade brigádovali aj starí rodičia.
- 4) Po šarkanoch sme sa pustili do vyrezávania tekvic.
- 5) Karolínka so svojím dielom.
- 6) Slimáka vyrezal O. Dobrota, farebne dotvoril M. Bárdi.

6

OZ Malachovská škola po 2 rokoch

Zakladali sme naše Občianske združenie Malachovská škola v úzkom kruhu ľudí, ktorí sa nebáli ísť do niečoho nového a zobrať iniciatívu do vlastných rúk. Vedeli sme, že ak chceme pre naše deti niečo urobiť, musíme sa nielen spojiť, ale aj zastrešiť formálnou organizáciou, čo nám umožní získavať dotácie od obce, z rôznych grantových programov a aj od štátu vo forme 2 % daní z príjmu. Všetky tieto možnosti sme už využili a výsledok nás samých milo prekvapil – od prvej zostavy so šmýkačkou na dvore v septembri 2010 sa na nepoznanie zmenila školská záhrada, vybavila sa kuchyňa, máme kompostovisko, kosačku, a teraz aj krásnu telocvičňu. Je to zázrak. Do činnosti združenia sa zapojila väčšina rodičov – či už ako členovia alebo nečlenovia, a to považujem za jeho najväčší prínos. Vždy sa našiel niekto, kto v danej chvíli potiahol aj za ostatných. Je úžasné, keď môžeme deťom ukázať, čo všetko sa dá dosiahnuť a urobiť, keď sa ľudia dajú dokopy. Okrem hmatateľných výsledkov je nesmiernym darom aj pocit spolupatričnosti a dobre vykonanej práce. Ďakujem všetkým, ktorí prispeli svojou prácou či finančne na rozvoj našej školy. Ak by som mohla byť konkrétna – na Maroša Horníka sa dá vždy spoľahnúť čo sa týka guláša či kapustnice, Zuzke Púpavovej ďakujem za štrúdlu a Marcelu Michalčíkovej a Mirovi Bukvajovi za boršč počas Dní obce, Anke Blaškovej za angličtinu a chemické kotvy v telocvični a Mirke Galkovej a Jarke Barteltovej za spravovanie našich financií. Pánom O. Dobrotovi a M. Bárdimu ďakujeme za ďalšieho stáleho obyvateľa našej záhrady – slimáka Vilka.

Veľmi si vážime prácu našich paní učiteliek – bez ich nadšenia a nasadenia by boli naše snahy márne. Dobré vieme, že ich práca nekončí odchodom zo školy, často s nami trávajú aj svoj voľný čas. Veľmi dobre sme chápali aj ich dôvody na štrajk a je nám ľúto, že nedosiahli to, na čo majú plné právo.

Napriek všetkým úspechom nás čaká ešte veľa práce, takže sa je na čo tešiť.

L. Kubišová, Predsedníčka OZ Malachovská škola

Údaje pre poukázanie 2 % daní z príjmu

Názov: Občianske združenie Malachovská škola
Sídlo: Baníčka 52, 974 05 Malachov
Právna forma: občianske združenie
IČO: 42196230

Prázdninový diktát

Rýchla myška pichla pinzetou medveda.

Medveď sa mykal, šmýkal, behal, ale nepomohlo mu to.

Myška začala hryžť, medveď volal o pomoc, ale záchranári nemohli prísť.

Medveď začal biť, ryť, myška sa už nemohla nikde skrýť.

Martin Klačan

Samospráva a symboly obce v minulosti

Zrušenie poddanstva spojené so zánikom feudalizmu v roku 1848 a prijatie ústavy, ktorá garantovala občianske práva a princíp obecného zastupiteľstva, priniesli zmeny aj v Malachove. Malachov sa stáva samostatným, samosprávnym a verejnoprávnym subjektom. Tieto zmeny boli ekonomické aj politické, a to hlavne v oblasti poddanského práva a vzťahov. Malachovčania sa stávajú nielen užívateľmi, ale aj majiteľmi pôdy, ktorú obrábali.

Úprava obecnej správy sa v Uhorsku uskutočnila podľa zákona č. 18/1871 o obecnom zriadení, ktorý bol v roku 1886 novelizovaný. Ponechal sa zaužívaný spôsob riadenia obce prostredníctvom volebného richtára, podrichtára a prisázných. Obecné zastupiteľstvo, ako samosprávny orgán, sa ďalej skladalo z poslancov, a to z polovice virilistov (obyvateľov, ktorí platili v obci najvyššie dane) a polovice volených zástupcov. Malachov bol zaradený do kategórie tzv. malých obcí, na správe ktorých sa podieľal aj doživotne volený obvodový notár, ktorý vo svojej funkcii predstavoval výkonnú štátnu moc, ale zároveň aj kontrolnú samosprávnú právomoc. Malachov patril do radvanského obvodného notariátu, ktorý zahŕňal ešte samotnú Radvaň a obce Horné Pršany, Dolné Pršany, Kráľovú a Kremničku.

Evidencia richtárov Malachova a Dolných Pršian neexistuje. Ich mená sa dajú čiastočne identifikovať prostredníctvom archívnych listín. Žiaľ, ich funkčné obdobie sa nie vždy podarilo zistiť. V rokoch 1862-1918 boli richtármi v Dolných Pršanoch napríklad Juraj Dvorský, Adam Dobrota, Štefan Puchy, Ján Maciak a Arnold Púchy. V Malachove to boli Ján Kubiš (viacnásobne), Pavol Kubiš, Ján Kollár a Ján Pažítka. Po zlúčení oboch obcí v roku 1911 bol za richtára opäť zvolený Ján Pažítka a Arnold Púchy sa stal 1. prisáznym (podrichtárom).

Úlohou richtára bolo spravovať obec a starať sa o bezpečnosť a poriadok v obci. Richtár mal právo vykonávať nižšie súdnictvo a mal na starosti plynulé odvádzanie poddanských dávok, desiatku a deviatku, ako aj štátnych daní. V neposlednom rade bol aj strážcom obecnej pečate.

Pečať je ilustračný a výnimočný historický prameň, ktorý má nezastupiteľnú vypovedaciu hodnotu. Je bohatým a zároveň najvýznamnejším zdrojom heraldickej tvorby miest a obcí, pretože dáva dokumentom právnu moc, dôležitosť a významnosť. Po dosiahnutí určitého stupňa samosprávy práve administratívna aktivita spojená s pečením listín nabádala každú obec, aby si zvolila pre svoju pečať určitý symbol, ktorý by ju reprezentoval. Jej zrod je historickým svedectvom a prejavom začatia kancelárskej činnosti v obci.

Najstarším zatiaľ doloženým sfragistickým¹⁾ prameňom Malachova je pečať, ktorú publikoval vo svojom diele nestor

slovenskej heraldiky prof. Jozef Novák. Pôvod tohto pečatidla stanovil na začiatok 19. storočia, pričom symbol na pečatidle nezobrazuje činnosť alebo zamestnanie obyvateľov Malachova, ale prezentuje charakter chotára (Malachovskú dolinu) a lesné bohatstvo obce. Pečatidlo je okrúhle, v strednej časti pečatného poľa sú vyryté dva kopce tesne vedľa seba. Jeden ihličnatý strom vyrastá v strede medzi kopcami, dva ďalšie ihličnaté stromy vyrastajú z vrcholov kopcov. Kruhový nápis v maďarskom jazyku: **Malachov Helyseg Pecsetye* (Pečať obce Malachov). Odtlačky tohto pečatidla boli zdokumentované na písomnostiach z rokov 1858 a 1860²⁾. Podľa tohto pečatidla respektíve obecného znaku bol v roku 2001 vytvorený aj súčasný erb obce.

Vyobrazenie najstaršej pečate zo začiatku 19. storočia³⁾.

Nové pečatidlo, taktiež okrúhle, vzniklo v roku 1868 so slovenským majuskulným nápisom: OBEC MALACHOV 1868. Námet a zloženie obecného atribútu (znaku) je v základe totožné, to znamená, že v strede pečatného poľa sú opäť vyryté dva kopce, ale čo je zaujímavé, sú zobrazené ako dve trojvršia. Jeho najstarší odtlačok je doložený na listine z roku 1875⁴⁾.

Vyobrazenie pečate z roku 1868⁵⁾.

Koncom 19. storočia sa vláda v Uhorsku snažila o nové rozdelenie a zaradenie miest a obcí do jednotlivých kategórií. S tým súviselo aj ustálenie ich názvov a zjednotenie obecných potvrdzovacích prostriedkov. Pečiatky mali nahradiť erbové pečatidlá najmä z dôvodu urýchlenia ich používania v kancelárskej praxi. Každá obec sa mohla rozhodnúť, či chce novú pečať len nápisovú alebo aj erbovú. Keďže erbové pečiatky boli dvojnásobne drahšie, mnohé obce si objednávali iba lacnejší variant. Pre zaujímavosť, cena nápisovej mosadzenej pečiatky s označením názvu obce a patričnej župy bola 3,20 Kr. a cena erbovej pečiatky bola 6 Kr⁶⁾. V tomto období dochádza k čiastočnému zániku a intenzívnemu obmedzeniu používania erbových potvrdzovacích prostriedkov.

Centrálnou výrobou týchto pečiatok bol poverený budapešťiansky kovorytec Ignác Felsenfeld. Pečiatky z jeho dielne sú absolútne kompozične zjednotené. Zloženie nápisových pečiatok malo obsahovať: názov obce, jej zaradenie (či ide o obec alebo mesto), zodpovedajúcu župu a vročenie skonsolidovania názvu danej obce. To znamená, že letopočet uvedený na týchto pečiatkach poukazuje na rok, v ktorom Krajinská komisia pre kmeňovú knihu obcí ustálila názov a klasifikáciu príslušnej lokality a príslušnej obce. Všetky „felsenfeldovské“ pečiatky majú jednotné datovanie podľa jednotlivých žúp v Uhorsku.

Aj Malachov a Dolné Pršany, vtedy ešte ako dve samostatné obce, používali na overovanie a potvrdzovanie písomností tento typ pečiatok. Ich vročenie je jednotné, tak ako u všetkých miest a obcí v Zvolenskej župe, a to rok 1905.

Reprodukcie pečiatok Malachova a Dolných Pršian datované rokom 1905:

Zvolenská župa Malachov obec 1905.

Zvolenská župa Dolné Pršany obec 1905.

Po administratívnom zlúčení týchto dvoch obcí k 1. januáru 1911 vstúpili do platnosti

aj nové pečiatky. Datované sú však rokom 1910, kedy sa ustálil názov a klasifikácia novej zlúčenej obce nariadením m. k. Ministra vnútra č. 86 691/1910 ⁷⁾. Nová pečiatka je zhodná s predchádzajúcim typom s vročením 1905. (Zvolenská župa Malachov Pršany obec 1910).

Reprodukcia pečiatky novej zlúčenej obce Malachov Pršany s datovaním 1910.

Používanie tejto pečiatky bolo pomerne krátke, pretože zaniklo so vznikom ČSR. Zmena pečiatok sa uskutočňovala najmä v rokoch 1919-1923. Na základe používaných pečiatok v maďarskom jazyku sa konali objednávky nových typárií, ktoré zabezpečoval pražský kovorytec Ján Pištor ⁸⁾. Táto sfragistická pamiatka Malachova, ktorá nahradila všetky staršie, má vročenie rokom 1910, ktoré korešponduje s predošlým typom pečiatky. Kruhový je prakticky iba prekladom do slovenského jazyka: ŽUPA ZVOLENSKÁ obec MALACHOV * 1910 *.

Odtlačok obecnej pečiatky z roku 1924.

Zaujímavým prameňom pri poznávaní dejín Malachova je určite nápisová pečiatka, ktorá poukazuje v rámci štátneho zriadenia na zmenu názvu obce na MALACHOVO. Pod týmto pomenovaním vystupovala obec v oblasti územnosprávneho členenia Československa v 30. rokoch 20. storočia.

Odtlačok pečiatky, ktorý bol nájdený na dokumente z roku 1930.

Úpadok heraldickej symboliky a jej vyľúčenie z potvrdzovacích prostriedkov kulminuje počas Slovenského štátu a na

začiatku päťdesiatych rokov 20. storočia. Pečiatky sú predovšetkým nápisové a obecný erb je nahradený štátnym znakom.

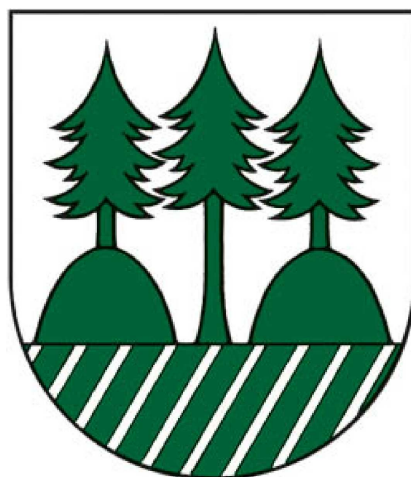

Odtlačok obecnej pečiatky z roku 1944.

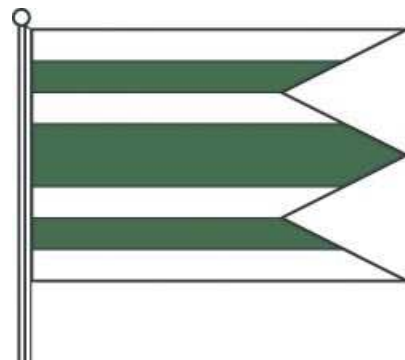
Odtlačok pečiatky MNV z roku 1945.

Vznik mestskej a obecnej samosprávy po roku 1989 bol podnetom v mnohých obciach na Slovensku k zavedeniu vlastných obecných insígnií (symbolov). Súčasnými symbolmi Malachova je erb, pečať a zástava obce. Erb a zástava našej obce vznikli, boli prijaté a zaradené do Heraldického registra SR v roku 2001. Erb obce vznikol podľa obecnej pečate z 19. storočia a jeho autormi sú Ladislav Vrteľ a Dragica Vrteľová. Blázon erbu (slovný opis erbu) Malachova má takéto znenie: **V striebornom štíte na zelenej, deviatimi striebornými ľavošikmými niťami členenej pažiti dva zelené vršky, z nich vyrastajúce zelené smrek, medzi nimi priamo z pažite vyrastajúci tretí zelený smrek** ⁹⁾. Je zobrazovaný aj v titulke našich novín.

Výtvarné vyobrazenie erbu.

Zástava obce Malachov pozostáva zo siedmich pozdĺžnych pruhov vo farbách striebornej (1/8), zelenej (1/8), striebornej (1/8), zelenej (2/8), striebornej (1/8), zelenej (1/8), striebornej (1/8). Ukončená je tromi cípmi ¹⁰⁾.

Vyobrazenie zástavy obce.

Terajšia novodobá pečať obce Malachov je okrúhla s priemerom 35 mm. Pečať tvorí erbové znamenie so slovenským majuskulným kruhpisom *OBEC MALACHOV*.

Vyobrazenie súčasnej pečate.

Tomáš Cimerman, M. Kiššimon
Redakčne krátené, podrobné články
o téme a histórii Malachova nájdete na:
www.malachovo.sk

PRIPOMÍNAME, že podľa zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, § 1b Symboły obce, môžu právnické osoby zriadené alebo založené obcou, iné právnické osoby a fyzické osoby používať symboły obce len so súhlasom obce.

1) Sfragistika – pomocná historická vedná disciplína, ktorá skúma pečate, ich vznik, vývoj, vyhotovovanie a používanie.

2) Novák J.: Pečate miest a obcí na Slovensku I, Bratislava, 2008, s. 605.

3-5) tamtiež

6) Novák J.: Pečate miest a obcí na Slovensku I, Bratislava, 2008, s. 22.

7) Zápisnica Obecného zastupiteľstva z 8. decembra 1910.

8) Novák J.: Pečate miest a obcí na Slovensku I, Bratislava, 2008.

9) Kartous P., Vrteľ L.: Heraldický register Slovenskej republiky IV, Bratislava, 2005.

10) Kartous P., Vrteľ L.: Heraldický register Slovenskej republiky IV, Bratislava, 2005, s. 140, 141.

Hľadáme kroniku obce,
ktorú začal písať učiteľ
Viliam Martiny v roku 1934.
(Kontakty v tiráži.)

Z činnosti Klubu dôchodcov Malachovčan

KLUB DÔCHODCOV Malachovčan aktívny aj tento rok

Po letnej prestávke sa členovia výboru znova stretli 17. 9. z dôvodu prípravy účasti na „**Dňoch obce Malachov 2012**“. Zúčastnili sme sa súťaže vo varení gulášu. Súťažilo veľa družstiev. Kuchármi v našom súťažnom družstve boli Ján Dzúrik a Pavol Terem. Pomocné práce pod dozorom Marky Dobrotovej sme vykonávali aj my členky výboru. Nevyhrali sme, ale nemôžeme byť vždy medzi prvými. Šesťnásť členiek upieklo chutné zákusky. A samozrejme nechýbala stále dožadovaná a obľúbená štrúdlia. Návštevníci tejto milej akcie si pochutnali na 878 zákuskoch.

V mesiacoch september a október **sme brigádovali na Kováčovie dome**. Priemerne 12 členiek tu ochotne odpracovalo spolu až 60 hodín.

ZO záhradkárov pripravila 13. 10. v kultúrnom dome už tradičnú výstavu „**Jablko roka 2012**“, ktorej sa zúčastnili, a zároveň boli aj ocenení, členovia nášho klubu. Súbežne sme aj my pripravili výstavu pod názvom „**História a kráska skla a keramiky**“. Vystavovaných bolo okolo 100 kusov skutočne krásnych exponátov. Desať členiek na túto akciu napieklo 360 kusov rôznych druhov zákuskov.

Október je výnimočným mesiacom pre starších. 1. 10. je Medzinárodný deň seniorov, a následne celý mesiac je venovaný aktivitám pre nich. V tomto duchu sa niesla aj naša **slávnostná schôdza, v sobotu 27. 10.** v kultúrnom dome. Účast na schôdzi bola 73 % a privítali sme 8 hostí. Po úvodnom privítaní vystúpili s programom žiaci ZŠ s MŠ v Malachove. Po príhovore starostu obce O. Slivku členka klubu Zuzka Bušovská predniesla báseň „**Láska je len slovo**“. Poblahoželeli sme našim jubilantom, ako aj pozvaným jubilantom z obce a odovzdali sme im darčkové balíčky, a zaspievali „**živio**“. Patrilo to oslávencom – Ing. Jánovi Cimermanovi, Ondrejovi Filipkovi, Elenke Cimermanovej, Virgínii Dobrotovej, Jolane Oravcovej, Vladimírovi Briedovi a Mariánovi Šavoltovi. Z finančných prostriedkov klubu sme pre prítomných pripravili občerstvenie. Jubilantom ďakujem za prinesené chutné zákusky. Prijemným spestrením tohto podujatia bolo vystúpenie folklórneho súboru Matičiarik. Za krásny kultúrny zážitok ďakujeme Zuzke Drugovej, pani učiteľkám z našej školy a samozrejme všetkým účinkujúcim.

Je sobota ráno **8. 12.**, –15 °C. Deň, kedy sa v športovom areáli V. Lustiga konala už pomaly tradičná **malachovská zabíjačka**. Nechýbali sme ani my. Pri predaji zabíjačkových špecialít boli Marka Briedová, Elenka Briedová a Elenka Oravcová. Samozrejme nechýbalo veľa výborných koláčov a horúci punč, ktorý predávali

Lydka Homolová a Mária Šavoltová. Pri predaji koláčov boli už osvedčené Zuzka Bušovská a Vlasta Dobrotová. Hlavným mäsiarom bol Marián Šavolt, pravú zabíjačkovú kapustnicu navarili Ján Dzúrik a Ondrej Dobrota, všetci členovia nášho klubu. Je nám ľúto, že napriek snahe a ochote tých istých ľudí pripraviť a podieľať sa na takýchto akciách, nemajú občania Malachova o ne záujem, aj keď sú organizované hlavne pre nich.

Chceli by sme poďakovať našim členkám, ktoré v priebehu roka ochotne upiekli koláče a zákusky na akcie, ktoré sa konajú v Malachove. Sú to: Lydka Boďová, Elenka Briedová, Marka Briedová, Jarka Bukvajová, Elenka Cimermanová, Maňa Dobrotová, Vlasta Dobrotová, Vierka Hnidková, Anka Kapustová, Julka Kukučková, Olinka Kyselová, Elenka Oravcová, Mária Plajová, Anka Sedíleková, Anka Strelcová, Anka Šimová, Janka Žabková a Mária Zástavková.

Po dlhšej prestávke opäť **prebiehajú masáže**, vždy v stredu popoludní v kultúrnom dome. Objednať sa môže každý občan u pani Boďovej na t. č.: 418 3328 alebo 0918 870 929. Masáž trvá 30 min. za poplatok 6 EUR.

Všetkým našim členom klubu dôchodcov Malachovčan praje výbor klubu príjemné prežitie vianočných sviatkov, hlavne veľa zdravia a šťastia v novom roku 2013.

Elena Briedová a Lýdia Boďová, Foto: E. Briedová

Spomienka a poďakovanie

Nezabudneme nikdy na našu členku a kamarátku **Virgínii (Irku) Dobrotovú**, ktorá odišla od nás náhle a nečakane 30. 10. 2012 vo veku 70 rokov. Ďakujeme jej za ochotu pomôcť pri aktivitách organizovaných našim klubom. Vždy sa dalo na ňu spoľahnúť, pomohla prácou či radou.

V našich srdciach spomienka na ňu ostane večne živá, a všetkým nám bude veľmi chýbať jej nadšenie a veselá myseľ.

Česť jej pamiatke.

*Výbor KD Malachovčan
Foto: E. Briedová*

Vianoce v Kováčovie dome

Po celoročnom snažení a neutíchajúcej aktivite členiek klubu dôchodcov Malachovčan sme sa úspešne dopracovali k ukončeniu prác. Po odchode odborných firiem sme jeseň strávili na viacerých brigádach, počas ktorých sme natreli okná a dvere vnútri aj vonku, natreli sme stropy a podlahy, vyčistili a zakonzervovali sme predmety a nábytok – a z našich domov sme priniesli opraté a vyžehlené čiasťky odevu a oblečenia. Po záverečnom za-

riadení domčeka, ktorým sme z neho urobili múzeum tradičného bývania, **domček slávnostne otvoríme tradičnými Vianocami dňa 18. 12. 2012** o 15:00 h. V domčeku sa stretnú najaktívnejšie dôchodkyne so žiakmi ZŠ s MŠ v Malachove a porozprávajú nielen o prácach v domčeku, ale hlavne o tradičných vianočných zvykoch v Malachove. Deti zas ukážu to, čo si pre tento čas pripravili oni. Spoločne si želajme, aby podobných stretnutí bolo v Kováčovie domčeku čo najviac a všetkým prinášali radosť a potešenie.

Z. Drugová, Foto: E. Briedová

1. M. Dobrotová, Z. Drugová, L. Boďová, M. Oravcová, L. Homolová pri čistení predmetov z domčeka.

2. J. Bukvajová pri natieraní rámov.

3. E. Oravcová, J. Bukvajová, M. Briedová pri natieraní dverí.

4. M. Šavoltová pri umývaní okien.

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov

Jablko roka 2012

Tohtoročná jeseň sa niesla v znamení jablák – urodilo sa ich neúrekom, takže aj v miestnej muštárni sa chlapi museli riadne obracať. Janko Dobrota a Michal Kubiš skončili so šrotovaním jablák a lisovaním šťavy pre Malachovčanov aj cezpoľných až na konci novembra. V októbri pozbierali jablká aj členovia SZZ v rámci brigády v Malých Dolinkách a záhrade ZŠ s MŠ a doplnili tak zásoby jablčného koncentrátu na ďalšie roky.

13. októbra 2012 sa v kultúrnom dome znovu zišli ovocinári a záhradkári, aby sa podelili o svoje potešenie z dobrej úrody. Členovia KD Malachovčan k tomu pripravili výstavku „Krása keramiky“ a ponuku vynikajúcich domácich zákuskov. Guláš navarili Ján Dzúrik a Peter Plaj, v ponuke nechýbala ani jablkovica z miestnych jablák, ročník 2010. Postarané tak bolo naozaj o všetko, vyhral každý, kto prišiel.

Vítazní súťažiaci si navyše odniesli aj pekné ceny. Tu sú výsledky v jednotlivých kategóriách:

Jablko roka:

1. Miroslav Brieda, 2. Peter Plaj, 3. Jolana Oravcová

Hruška roka:

1. Milan Cimerman, 2. Ing. Jozef Žabka, 3. Zuzana Kubišová

Zelenina roka:

1. Jana Žabková, 2. Anna Necpalová, 3. Ján Uharček

Cenu za **najkrajší stôl** si tento rok odniesla Júlia Kukučková a za **najväčší exponát** rodina Kupcová.

Najbližšie nás čaká výročná členská schôdza, ktorá býva v marci. Noví členovia sa môžu prihlásiť u pokladníka ZO Milana Cimermana, členské je 4 Eur ročne.

Za Základnú organizáciu Slovenského zväzu záhradkárov
Ján Dobrota, predseda, foto: J. Solivajs

Jablká zo školskej záhrady sa podľa platných noriem v školskom stravovaní použiť nesmú, zužitkujú ich miestni členovia SZZ.

Ocenená zelenina.

Postrehy, názory a otázky čitateľov

Vážení p. starosta a pracovníčky OÚ,

Už niekoľko krát som mala nutkanie napísať o hospodárení našich hodnostárov, ale vždy som od toho dáko upustila s tým, že nebudem a nechcem robiť zlú krv. Avšak moja posledná návšteva KD (17. 11. 2012), kedy som tu bola prítomná na rodinnej oslave, ma prinútila ozvať sa.

Už pri prípravách v piatok večer ma znechutilo niekoľko vecí – od uloženia pingpongových stolov pod oknami (mali byť odložené na alkovni), cez nefunkčné závesy na alkovni (chýbajú závesy a od ľavej strany sa nedajú ani zatiahnuť – je to pokazené, ale určite sa to dá opraviť), povypadávané a zanedbané parkety, špinavé stoličky a stoly, so zaschnutými zvyškami jedla a žuvačiek, až po chuchvalce prachu na podlahe a pavučiny na stenách.

Navýše, servis, ktorý mal byť pripravený na oslavu, pripravený nebol – chýbali príbory, poháre atď. Kuchynka bola tiež v zanedbanom stave, zalepená podlaha či špinavé sporáky a rúry.

S pani Sečkárovou sme boli 4 roky spolu na úrade. Bola pri nie jednom odovzdávaní a preberaní servisu z kuchynky, tak prečo to tak nie je doteraz? Zo všetkého nám chýbali veci, na všetko sa muselo čakať a nemohli sme si v dostatočnom predstihu pripraviť súlu. Nehovoriac o tom, že tá bola špinavá, dlážka ani len pozametaná, nehovoriac o tom, že neviem kedy parkety naposledy boli umývané. Aj keď nám boli riady dodatočne doručené, mnohé z nich sme museli umývať lebo boli špinavé, pomiešané ... Uvedomujete si, že to reprezentuje práve vás, pracovníčky na OÚ? A nebojíte sa, že Vám tá linka v kuchynke spadne? Ona je nie stavaná na takú záťaž.

Pri pohľade na tie priestory mi trhalo srdce a už ani nechcem hovoriť o tom, že sa možno bývalý starosta aj v hrobe obracia z tolkej ľahostajnosti k niektorým veciam verejným (asi k tým, čo pre pána starostu nemajú zmysel a význam). Pán starosta, dostal si kultúrny dom na zlatom podnose, prerobený, čistý, so všetkým, čo ku kultúre patrí a čo si s tým urobil? Vôbec to neudržia, nevážiš si robotu tých, ktorí ten KD po 50-tich rokoch opravili a zveladili bez toho, aby bola obec zadlžená, teda bez úveru.

Nechcem sa sťažovať a ani nikomu ubližovať, len chcem touto cestou dosiahnuť jednu jedinou vec, aby vedenie OÚ zmenilo svoj prístup k veciam, ktoré reprezentujú obec, aj keď pre nich to nemusí mať veľký význam. Chcem, aby sa udržiavali priestory, do ktorých už bolo nemálo peňazí preinvestovaných v takom stave, ako si to zaslúžia, veď do KD môže prísť ktokoľvek a kedykoľvek a čo si pomyslí? Vážte si robotu aj Vašich predchodcov, lebo tí to robili s obrovskou láskou, ale nie pre seba, ale pre nás všetkých.

Na vedomie:

Starosta obce p. Slivka
Referentka OÚ p. Sečkárová
kubišová@gmail.com

Viera Môciková

Reakcia na otvorený list p. Môcikovej

Chcel by som krátko reagovať na list, ktorý napísala p. Môciková. Nechcem sa vyhovárať, ale veci, ktoré sa používajú, zákonite starnú a opotrebovávajú sa. Je určite našou snahou, aby nám tieto veci vydržali čo najdlhšie ako nové a nepoškodené, ale pritom, ako sa náš kultúrny dom už šesť rokov intenzívne využíva na športovú činnosť – tréningy a zápasy stolnotenisových oddielov, s možnosťou zapojenia širokej verejnosti (stačí sa prísť pozrieť), cvičenia zumbly, na nácviky divadelného súboru, Malachovčeka, zábavy, vystúpenia žiakov ZŠ s MŠ, Mikuláša, fašiangy, posedenia a schôdze klubu dôchodcov, rôzne výstavy, rodinné oslavy, kary a podobne nie je ľahké ho udržať ako nový.

Určite sa zase nájdú finančné prostriedky, aby sa vymaľovalo, vybrúsila a nalakovala podlaha, zakúpili sa stoly a vymenili tie zničené, aby náš kultúrny dom bol v náležitom stave. Kuchynka a sála sa pravidelne upratujú a skutočne slúžia všetkým, ktorí o to požiadajú. Niekedy však akcie v sále idú tak rýchlo za sebou, že nie vždy stíhame dôkladne poupratovať sálu a bufet po niekom, kto si po sebe poriadne neupratá. Ale ani v takých prípadoch sála a bufet určite nie je v takom stave, ako ho opisuje p. Môciková, ktorá si všima detaily technického stavu. Aj tak ďakujeme za upozornenie, niektoré menšie veci odstránime alebo sme ich už aj odstránili.

Touto cestou žiadame našich občanov, aby po skončení svojej akcie upratali priestory, ktoré mali prenajať, aby boli všetci spokojní, hlavne tí, ktorí prídu do sály po nich. Poplatky za využívanie kultúrneho domu sú viac menej symbolické a neradi by sme ich kvôli zvýšeným nákladom na údržbu a upratovanie zvyšovali.

O. Slivka, starosta

Asfaltovanie hornej časti Ortútskej cesty, november 2012. Foto: O. Slivka

Rekonštrukcia miestnych komunikácií zavŕšená

V novembri 2012 bola dokončená II. etapa rekonštrukcie miestnych komunikácií Malachov. Boli vyasfaltované povrchy ulíc Ortútska cesta, Banická, Bučinová cesta ku ihrisku až po dom pána Perončíka v celkovej dĺžke 2 778,5 m.

Z dôvodu výstavby kanalizácie sa s prácami na cestách začalo až v novembri 2012, po dokončení úsekov kanalizácie a ich zhutnení, potom, čo prebehla skúška zhutnenia výkopovej ryhy a bolo možné začať s asfaltovaním. Keďže sa projekt asfaltovania predžil na 3 roky, bola nutná zmena rozpočtu rekonštrukcie miestnych komunikácií kvôli zvýšeniu cien asfaltu, a preto sme museli z projektu vylúčiť trasu k p. Klimentovi na Baníckej ulici a skrátiť hlavnú trasu na Ortútskej ceste. Asfaltovanie sa však uskutočnilo okrem spomínaných úsekov v plnom rozsahu projektu, a to najmä vďaka StVS a.s. Banská Bystrica, ktorá nám ostatné komunikácie v rámci výstavby kanalizácie doasfaltovala. Ulicu k pánovi Klimentovi budeme riešiť v roku 2013, prinajmenšom zavezením asfaltovou drvou a vyrovnaním.

Som rád, že sa nám podarilo vyasfaltovať obec aj napriek tomu, že sa v obci zároveň uskutočňuje druhý projekt výstavby kanalizácie, ktorý nám bránil dielo dokončiť, a nemuseli sme financie vracieť späť na ministerstvo, pretože musia byť vyúčtované v týchto dňoch.

Verte, že ma to stálo nemálo úsilia, nervov aj zdravia.

starosta

< Rozširovanie cesty Pod Bôrovím, r. 1948, pre zavedenie autobusovej linky do Malachova. Z archívu J. Šteinsdorfera

Právnické okienko

Bezplatná právna pomoc? Áno, aj to je možné.

Je to možné, ak som poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo môj súčasný mesačný príjem, ako aj za 6 predošlých mesiacov, nepresiahol sumu 272,41 Eur. Ďalej, ak mám šancu na úspech v spore, čo znamená, že viem označiť dôkazy na preukázanie mojich tvrdení a moje právo nebolo premlčané alebo prekludované. Nakoniec, ak hodnota sporu prevyšuje hodnotu 327,20 Eur, čiže v súčasnosti sumu minimálnej mesačnej mzdy. Toto sú tri základné podmienky nevyhnutné pre získanie bezplatnej právnej pomoci, ktorej poskytovateľom je Centrum právnej pomoci (CPP). CPP je štátna rozpočtová organizácia, ktorá poskytuje pomoc ľuďom v núdzi od roku 2006. V akých sporoch a situáciách mám nárok na právnu pomoc? Ako mám postupovať, ak chcem požiadať o poskytnutie právnej pomoci? Nasledujúci článok by mal byť stručnou a zrozumiteľnou odpoveďou na tieto otázky. **V situácii, ak si neviem poradiť s podaním žiadosti alebo potrebujem okamžitú právnu radu, môžem využiť inštitút predbežnej konzultácie, ktorá je spoplatnená sumou 4,50 Eur a v trvaní maximálne jednej hodiny.***

V akých sporoch a situáciách mám nárok na právnu pomoc?

Centrum poskytuje právnu pomoc v občianskoprávných, rodinných, pracovnoprávných a obchodnoprávných sporoch, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Spektrum sporov, v ktorých môžem žiadať o právnu pomoc, je rozsiahle, zasahuje do takmer každej oblasti našich životov. Či je to už spor manželov pri vysporadúvaní bezpodielového spoluvlastníctva, spor s mojím bývalým zamestnávateľom, kde mám za to, že si nesplnil svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zákona a nevyplatil mi odstupné, alebo ide o spor s bankou, ktorá mi poskytla úver.

Ako mám postupovať, ak chcem požiadať o poskytnutie právnej pomoci?

V prípade, ak spĺňam podmienky uvedené v úvode, je nasledujúcim krokom podanie žiadosti. Žiadosť nájdem na internetovej stránke alebo na stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Ďalšou možnosťou je osobne si prísť vziať tlačivo k žiadosti do kancelárie centra pomoci alebo požiadať centrum o zaslanie tlačiva žiadosti poštou. CPP má svoje pobočky a konzultačné pracoviská vo viacerých mestách na Slovensku, v Banskej Bystrici ho nájdem na Kukučínovej ulici č. 24. Pri vypĺňaní žiadosti je potrebné dokázať svoj príjem v prípade, ak nie som poberateľom dávky v hmotnej núdzi, alebo príspevku k dávke v hmotnej núdzi. O tom, či som naplnil podmienky pre poskytnutie právnej pomoci by malo centrum rozhodnúť do 30 dní.

Akým spôsobom mi centrum pomôže?

Pomoc mi poskytne buď právnik centra, advokát alebo mediátor v prípade mediácie. Právna pomoc môže mať formu právneho poradenstva (konzultácii), asistencie pri príprave žalobných návrhov a žiadostí, riadneho zastupovania pred súdom advokátom a asistencie pri mediácii, čiže pri mimosúdnom riešení sporu (o mediácii a jej možnostiach sme písali aj v MN č. 2, 3/2011).

Mám právo na pomoc v prípade, ak môj príjem presahuje 272,41 Eur?

Áno. Mám právo na poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou v rozsahu 20 % trov právneho zastúpenia v prípade, ak môj príjem presahuje 1,4-násobok sumy životného minima a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy. To znamená, že mám nárok na pomoc, ale po vyčíslení trov právneho zastúpenia som povinný zaplatiť 20 % z vyčíslenej sumy. Rovnako ako pri bez-

platnej právnej pomoci sa vyžaduje pre poskytnutie pomoci s finančnou účasťou podmienka úspešnosti sporu, resp. nemôže ísť o zrejmu bezúspešnosť sporu a hodnota sporu musí prevýšiť hodnotu minimálnej mzdy ustanovenej zákonom.

Viac informácií o tejto pomoci nájdete na stránke Centra právnej pomoci www.legalaid.sk a v zákone č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z.

Suma životného minima pri plnoletej osobe je v súčasnosti 194,58 Eur.

Adresa CPP v Banskej Bystrici a kontakty:

Centrum právnej pomoci

Kukučínova 24, P.O. BOX 113, 974 01 Banská Bystrica

Tel.: 048/414 29 21, 048/414 29 22, Fax: 048/414 32 77

E-mail: info@legalaid.sk

David Kapusta

** Aj keď CPP je určené pre pomoc ľuďom v hmotnej núdzi, predbežnú konzultáciu v cene 4,50 Eur môže využiť každý, kto sa ocitne v ťažkej situácii a nemá v tom čase na zaplatenie advokáta. Môže tak získať fundované usmernenie o ďalšom postupe vo svojej situácii. (lk)*

POZOR NA OHŇOSTROJE!

S blížiacimi sa **oslavami** v závere roka upozorňujeme občanov, že **na vykonanie ohňostrojných prác, pri ktorých sa použijú pyrotechnické výrobky triedy I, II a III je potrebný písomný súhlas obce** (potrebné požiadať aspoň 10 dní vopred) a na použitie pyrotechnických výrobkov triedy IV je potrebné povolenie obvodného banského úradu. Podmienky vykonávania ohňostrojných prác upravujú ustanovenia zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov a vyhláška č. 536/1991 Zb. o pyrotechnických výrobkoch v znení neskorších predpisov.

Výnimkou je noc z 31. decembra na 1. januára do 1:00 h, kedy sa povolenie obce nevyžaduje (okrem triedy IV). V iných termínoch a pri nepovolenom použití pyrotechnických výrobkov triedy IV podlieha porušenie týchto predpisov **pokute od 1.660 do 33.194 Eur**.

Blížšie informácie získate na obecnom úrade.

(lk)

Obecná knižnica

Je otvorená každý pondelok v čase 17:00-19:00 h. Členský poplatok pre dospelého je 0,70 Eur, deti majú členské zdarma.

POZOR!

Zberné miesto pred Určinou je v zimných mesiacoch zatvorené. Prevádzka začne znovu 3. 4. 2013.

Opätovná výzva

Staňte sa prispievateľom!

Podajte sa s nami o vaše zážitky, postrehy, pripomienky a my vám ich radi uverejníme. Uvítame aj akékoľvek pripomienky k obsahu a forme MN.

L. Kubišová (kontakty v tiráži)

TJ Slovan Malachov

Vážení športoví priatelia, členovia telovýchovnej jednoty, milí občania,

multifunkčné ihrisko je od svojho vybudovania využívané čím ďalej tým viac, a to nielen občanmi našej obce na športovanie, ale aj na organizáciu športových turnajov. Týmto sa v plnej miere potvrdzuje správnosť rozhodnutia o vybudovaní tohto ihriska. Čo je tiež zaujímavé, jeho výstavba bola zabezpečená takmer rovnako, ako výstavba trávnatého ihriska pred vyše 60-timi rokmi. Bez veľkých finančných prostriedkov, brigádnickou prácou občanov a zanietencov z radu členov TJ (bez finančnej odmeny), a s veľkou podporou obecného úradu.

Od septembra 2012 boli zorganizované tieto športové turnaje:

- 1. septembra 2012 zorganizovali Zdeno NECPÁL, Vladimír NECPÁL a Martin NECPÁL minifutbalový turnaj na umelej trávě ako Memoriál Vladimíra NECPÁLA, dlhoročného futbalistu, trénera a člena TJ. Víťazom tohto memoriálu, ktorého sa zúčastnilo 7 družstiev, sa stalo družstvo MADA FAKA.
- 15. septembra 2012 sa konal II. ročník tenisového turnaja štvorhier mužov o putovný pohár, ktorého organizátorom bol Ján BYSTRANSKY. Víťazom turnaja sa stala dvojica J. KOZÁK – M. FIGULI.
- 22. septembra 2012, počas „Dní obce Malachov“, bol zorganizovaný I. ročník volejbalového turnaja zmiešaných družstiev, ktorého organizátorkou bola Anna GEORGIEVOVÁ. Tohto turnaja sa zúčastnilo 6 družstiev a víťazom turnaja sa stalo družstvo z Banskej Bystrice. Ďalej sa počas týchto dní konal už tradičný IV. ročník minifutbalového turnaja na hlavnom ihrisku, ktorého sa zúčastnilo 5 družstiev, a víťazom sa stali futbalisti družstva KREDENC.
- 29. septembra 2012 bol zorganizovaný II. ročník nohejbalového turnaja trojíc, ktorého organizátorom bol Lubomír GAJDÚŠEK. Zúčastnilo sa ho 8 družstiev a víťazom turnaja sa stalo družstvo L. GAJDÚŠKA.
- v mesiaci október TJ zorganizovala ešte jeden turnaj, ako rozlúčku s turnajovou sezónou, a to turnaj v nohejbale, ktorého sa zúčastnili len družstvá z Malachova a bolo ich šesť. Víťazom sa stala trojica S. DVORSKÝ, J. KRŇÁČ, J. TOPERCER.

Na všetkých týchto akciách, ako aj na majstrovských futbalových zápasoch, bol prítomný aj Slovenský červený kríž, ktorý na nich zabezpečoval zdravotnícku starostlivosť, a taktiež bol nápomocný pri príprave priestorov pre jednotlivé akcie, za čo im oprávnené patrí veľká vďaka.

Pokiaľ ide o „veľký“ futbal, naše „A“ mužstvo hrajúce v II. triede skupiny „A“ v jesennej časti súťažného ročníka 2012/2013 nenadviazalo na úspešnú jar predchádzajúceho ročníka. Nielen futbalisti, ale ani diváci sa nevyznamenali. Po derby zápase s mužstvom z Horných Pršian došlo k inzultácii hlavného rozhodcu. Nedisciplinovanosť nášho „fanúšika“ stála futbalový oddiel viac než 40 Eur. Okrem tohto finančného trestu dostal futbalový oddiel aj podmienený trest uzatvorenia ihriska. Výtržnosti podobného typu určite k futbalu nepatria a veríme, že sa viac opakovať nebudú pretože kazia dobré meno nielen futbalového oddielu, ale aj obce samotnej. Mužstvo sa dokázalo spamätať až ku koncu jesennej časti, o čom svedčí aj celkové umiestnenie. Jedným z pozitív sú výkony mladých futbalistov, ktorí súťažne začali hrať iba od tohto ročníka. Sú to Pavol Kapusta a Patrik Kapusta. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť aj výkony Romana Sečkára na poste brankára, ktorý ešte musí svoje výkony stabilizovať na úroveň, aby dokázal mužstvo podržať.

Mužstvo „Starých pánov“ skončilo v ročníku 2012 na trinástom mieste. V priebehu roka došlo k omladeniu mužstva. Na schôdzi ku koncu sezóny sa mužstvo rozhodlo prihlásiť do súťaže aj v roku 2013 s tým, že vedúcim mužstva bude Marián KLIMO a Ján CIMERMAN bude jeho asistentom.

Konečná tabuľka po jesennej časti súťažného ročníka 2012/2013

P.č.	Názov	Počet stretnutí	Výhry	Remízy	Prehry	Skóre	Body	+/-
1	ŠK Králiky	13	9	3	1	53:23	30	30
2	Sokol Nemecká	13	9	2	2	39:20	29	19
3	FK 34 Brusno B	13	8	3	2	31:17	27	14
4	Slovan Tajov	13	8	1	4	32:20	25	12
5	Družstevník Strelníky	13	7	2	4	34:26	23	8
6	Iskra Horné Pršany	13	6	4	3	24:17	22	7
7	Zornička Riečka	13	6	2	5	33:29	20	4
8	FK Šalková B	12	5	2	5	32:36	17	-4
9	TJ Hronek	12	5	1	6	21:26	16	-5
10	Slovan Malachov	13	4	2	7	23:28	14	-5
11	Družstevník Dúbravica	13	3	3	7	21:31	12	-10
12	Družstevník Mičiná	13	3	1	9	21:36	10	-15
13	Sokol Hladé	13	2	1	10	22:41	7	-19
14	Baník Lubietová	13	0	3	10	8:44	3	-36

Umiestnenie strelcov v rámci ObFZ Banská Bystrica (147 strelcov)

po jesennej časti súťažného ročníka 2012/2013

p. č.	meno strelca	góly	p. č.	meno strelca	góly
11	Rastislav DANIŠ	6	112	Milan KAPUSTA	1
30	Róbert SEČKÁR	4	118	Martin PERONČÍK	1
34	Pavel KAPUSTA	4	121	Martin ANDREJKO	1
35	Michal DZÚRIK	4	127	Lukáš DVORSKÝ	1
110	Milan UHRÍK	1			

Okrem organizácie turnajov a súťažných futbalových zápasov pokračuje v areáli TJ naďalej rozsiahla brigádnická činnosť. Hlavným zámerom je, aby sa viac skultúrnila možnosť športovania občanov obce, a aby sa vytvorili ďalšie možnosti pre využitie voľného času. Zároveň však smerujeme k tomu, aby sa vytvoril dôstojný priestor aj pre akcie obecného úradu organizované pre občanov. Nejde iba o brigádnické práce na úprave vonkajších priestorov areálu. Aj úpravy vnútorných priestorov budovy TJ sú nevyhnutné, pretože budova je už vo veku, kedy je väčšina technických a strojních zariadení po dobe životnosti, má časté poruchy, a preto dochádza k ich potrebnej výmene. Má to aj ďalšiu výhodu, ktorou je úspora energií. Staré zariadenia sa menia za nové, ktoré úsporu energie už majú v sebe zabudované. Nebudem spomínať všetky práce, ktoré sa od septembra vykonali, ale musím zdôrazniť, že všetky brigádnické práce sú vykonávané bez nárokov na finančné ohodnotenie práce, a na úkor voľného času ochotných brigádnikov.

V závere by som chcel čiastočne zareagovať aj na články uvedené v predchádzajúcom čísle našich novín, ale aj na ničím nepodložené ba skôr vymyslené informácie, ktoré sa obcou šíria a znehodnocujú prácu občanov a členov TJ na zlepšenie možností využitia voľného času. Všetci, ktorí v TJ pracujeme, sme za konštruktívnu a objektívnu kritiku, ktorá nám môže pomôcť k zlepšeniu našej práce. Falošná kritika a kritika iba pre kritiku nás naopak od tejto práce odrádzajú. Sme otvorení prijímať negatívne postrehy občanov, aby sme našu prácu mohli zlepšiť a negatíva odstraňovať. Obsah článku a ďalšie „reči“ nám v ničom nepomáhajú, pretože sú nepravdivé a falošné. Súčasný výbor TJ je volený na obdobie jedného roka, a to valným zhromaždením TJ. Najbližšie valné zhromaždenie je plánované na 1. štvrtrok 2013, a to je možnosť pre všetkých, ktorí nechcú iba kritizovať, ale v TJ aj pracovať a odstraňovať nedostatky súčasných členov výboru.

Na záver by som sa chcel poďakovať všetkým občanom Malachova, členom aj nečlenom TJ, ktorí nám radi a ochotne pomáhajú. Ďakujem aj sponzorom, a to Obecnému úradu, pohostinstvu Kaktus, f. LEGO, f. Geopris a p. LUSTIGOVI za sponzorské dary.

Vážení športoví priatelia, členovia telovýchovnej jednoty, milí občania,

výbor Telovýchovnej jednoty Slovan Malachov vám ďakuje za podporu TJ v roku 2012, želá príjemné prežitie vianočných a novoročných sviatkov a teší sa na chvíle strávené s vami na športových akciách v roku 2013.

Ondrej DVORSKÝ, predseda TJ

Držitelia diplomov za 5.-9. miesto v turnaji zmiešaných dvojíc, 16. 6. 2012.

Vítazí každý, kto sa zúčastní

Dňa 16. 6. 2012 sme usporiadali v Športovom areáli V. Lustiga II. ročník tenisového turnaja zmiešaných štvorhier o „Pohár starostu obce“.

O dobrú hudbu sa postaral P. Lokša a kvalitný guláš navarili manželka Miro a Jarka Bukvajovci, ktorí nám pri kotlíku nahradili nebohého Vladka Necpala st. Aj pri tejto príležitosti sme si naňho v dobrom zaspomínali. Súčasne chceme poďakovať všetkým našim sponzorom, ako aj Jankovi Lavríkovi za dobre vypracované propozície podujatia.

Turnaj obsahoval dve základné skupiny – A a B, zložené z 9-tich miešaných dvojíc. Zápas sa hrali systémom každý s každým. Vo víťaznom pavúku zostali 4 kvalitné dvojice, ktoré sa postarali o dobrý tenis. Najprv v semifinále vo vyrovnanom súboji dvojíc M. Bystrianska/D. Kozák proti J. Bystrianska/J. Bystriansky zvíťazili naši mladí 7:5. Dvojica A. Kozáková/J. Kozák porazili M. Dorčíkovú a M. Rosenberga 6:2. V hre o 3. miesto porazili Bystrianski Dorčíkovú/Rosenberga 6:1 a 7:6 a vo finále už rozohratá mladá dvojica M. Bystrianska/D. Kozák nedala súperom šancu, a vyhrala jednoznačne 6:1, 6:3.

Konečné výsledky tenisového turnaja 2012:

1. M. Bystrianska / D. Kozák
2. A. Kozáková / J. Kozák
3. J. Bystrianska / J. Bystriansky
4. M. Dorčíková / M. Rosenberg

Na 5.-9. mieste sa umiestnili tiež dobre zohraté dvojice a všetci vyjadrili spokojnosť s organizáciou turnaja.

Na jeseň, 15. 9. 2012, sme s organizačným tímom v podobnom zložení zvládli aj II. ročník tenisového turnaja mužských štvorhier. Popri jarmočnej nálade sa nám o pečené porcie starali servírky Janka Bystrianska a Andrejka Kozáková, ktorým robil spoločnosť pri občerstvení účastníkov náš tradičný zabávač Peťo Magic alias „Ondrej Egesi“. Vďaka patrí aj rozhodcom Jarovi Ivančákovi a Gabovi Dorčíkovi, ktorí to s nami nemali ľahké. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa nám výsledky súťaže trochu premenšali. Víťazi skupín A a B v roku 2011 sa neprebojovali do finále, a tak proti sebe nastúpili druhí a tretí zo skupiny B. Šťastnejší ťah sa podaril dvojici J. Kozák/M. Figuli. Treba povedať, že Miro F. si od spoluhráča Jozefa K. zaslúžil poďakovanie za svoj výkon, keď počas celého zápasu držal dobré výmeny od základnej čiary, a zaslúžil sa aj o konečný výsledok finále J. Kozák/M. Figuli : J. Loziak/J. Lapin 6:3, 6:2. Minuloroční víťazi J. Bystriansky a J. Ferjenčík tak odovzdali putovný pohár jeho novým držiteľom a ťažko sa s ním lúčili. Na 2. mieste sa umiestnili J. Loziak a J. Lapin, na treťom skončila dvojica T. Kubiš a P. Murín.

Ďakujeme všetkým sponzorom, aj J. Georgievovi za finančnú pomoc.

Finalisti a semifinalisti oboch ročníkov turnaja mužských štvorhier si mohli svoje sily zmerať na tenisovom turnaji Masters, dňa 6. 10. 2012. Prvé miesto obsadili J. Kozák a G. Dorčík, druhé J. Bystriansky a J. Ferjenčík a tretie P. Magic a J. Georgiev.

Spolu s našimi priaznivcami sa tešíme na leto 2013 a pozývame Vás na všetky pripravované akcie.

*J. Bystriansky, garant tenisových turnajov
foto: M. Pál a A. Georgievová*

Účastníci tenisového turnaja mužských štvorhier 15. 9. 2012.

POZVÁNKY A OZNAMY

Vyberáme z matriky

(stav k 10. 12. 2012)

Celkový stav obyvateľstva v Malachove:
1056 obyvateľov, z toho 518 mužov a 538 žien.

Prišli na svet

Dobrota Šimon (matka Slavomíra Dobrotová), Ortútska 152, nar. 31.8.
Bušovský Nino (matka Jana Bušovská), Ortútska 97, nar. 25.10.
Furčák Rastislav (matka Eva Furčáková), Ortútska 225, nar. 30.11.
Lichý Lukáš (matka Martina Lichá), Ortútska 220, nar. 4.12.
Celkom sa v roku 2012 narodilo v Malachove 8 detí.
Rodičom blahoželáme!

Oslavujú jubileum

Klimentová Anna	28. 09. 1922	90	Baníčka 48
Krnáčová Emília	02. 11. 1927	85	Baníčka 2
Strelcová Anna	05. 11. 1927	85	Baníčka 9
Oravcová Anna	12. 12. 1927	85	Baníčka 86
Feketeová Mária	19. 12. 1932	80	Ortútska 198
Ing. Ján Cimerman	14. 09. 1937	75	Ortútska 204
Klačan Ján	15. 12. 1937	75	Baníčka 87
Dvorská Júlia	09. 12. 1937	75	Baníčka 41
Krnáč Juraj	08. 09. 1942	70	Ortútska 123
Cimermanová Elena	16. 10. 1942	70	Ortútska 204
Oravcová Jolana	25. 10. 1942	70	Ortútska 201
Bušovská Zuzana	12. 11. 1942	70	Ortútska 99

Všetkým gratulujeme!

Opustili nás

	Narodenie	Úmrtie	
Oravcová Anna	19. 04. 1929	30. 08. 2012	Baníčka 60
Perončík Vladimír	7. 05. 1926	18. 09. 2012	Ortútska 175
Rosenberg Milan	30. 12. 1934	20. 09. 2012	Ortútska 38
Dobrotová Virgínia	20. 09. 1942	30. 10. 2012	Ortútska 167
Kapusta Emil	17. 04. 1946	15. 11. 2012	Ortútska 217
Krnáč Ondrej	19. 08. 1940	6. 12. 2012	Baníčka 72

Celkom zomrelo v roku 2012 v Malachove 16 obyvateľov.

Češť ich pamiatke!

Zosobášili sa v roku 2012

Peter Necpal a **Katarína Necpalová**, rod. Kosecová, 18. 5., Baníčka 7
Martin Oravec a **Andrea Oravcová**, rod. Čiefová, 2. 6., Ortútska 3
Lukáš Cimerman a **Zdenka Cimermanová**, rod. Zsolnaiová, 6. 10., Baníčka 126

Pristaňovali sa v roku 2012

Zdenka Cimermanová, Baníčka 126
Peter Chamula, Ortútska 19
Andrea Bandošová, Ortútska 19
Ing. Jozef Schvarcz, Baníčka 112
Pharm.Dr. Zuzana Schvarczová, Baníčka 112
Olívia Schvarczová, Baníčka 112
Mgr. Peter Lokša, Ortútska 173
Kubišová Zuzana, Ortútska 65 (zmena z prechodného na trvalý pobyt)
Solivajs Ján, Ortútska 102
Hronec Ján, Ortútska 128
Celkom: 10 osôb

POZVÁNKA

**Divadelný súbor Malá Chova
z Malachova**

**Vás srdečne pozýva
na premiéru bláznivej komédie**

ZACHRÁŇTE VILIHU

**ktorá bude 25. 12. 2012 o 17:00 h
v kultúrnom dome v Malachove.**

Hrajú:

Marcela Michalčíková
Lenka Štolecová
Lucia Ferenc Gajdúšková
Nikola Dzúriková
Jaoslava Ivančáková
Kristína Kapustová
Peter Terem
Roman Sečkář
Ján Dobrota
Adrián Matejka.

Réžia:

Eva Gajdúšková

Šepkári:

Anka Klačanová, Marka Pálová

Technik:

Ľubo Gajdúšek

Foto a kamera:

Juraj Solivajs

Všetkých srdečne pozývajú
a na hojnú účasť sa veľmi tešia
členovia súboru.

Požiadajte o zasielanie obecných informácií e-mailom

OÚ Malachov umožňuje občanom, aby informácie, ktoré sú vyhlasované prostredníctvom obecného rozhlasu, a netýkajú sa bezprostredného predaja v obci, dostávali záujemcovia prostredníctvom emailových správ. Ak máte o túto službu záujem, pošlite e-mail na adresu ou@malachov.sk a do predmetu správy napíšte ODOBERANIE E-OZNAMOV.

Malachovské noviny, roč. VI, č. 3/2012

Občasník vydáva: Obecný úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v Malachove

Registrovaný: Ministerstvom kultúry SR pod č. EV 4270/11, farebná verzia v .pdf na www.malachov.sk

Číslo redakčne pripravila: Luba Kubišová, e-mail: kubisova@gmail.com, tel.: 0905 984 661. **Jazyková korektúra:** Ivona Kulichová

Grafická úprava: Martin Mlích – MLIHTRONIX, **Tlač:** DALI-BB, s.r.o., Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!